

HYVÄ LAKI EI SYNNY SATTUMALTA

Keiränen | Tuominen | Vartiainen

Anssi Keinänen | Risto Tuominen | Niko Vartiainen

HYVÄ LAKI EI SYNNY SATTUMALTA

Johdatus lainsäädäntötutkimukseen

KAUPPAKAMARI

© Helsingin Kamari Oy ja tekijät

ISBN 978-952-418-098-6

ISBN 978-952-418-099-3 (E-kirja)

ISBN 978-952-418-100-6 (Ammattikirjasto)

Kannen suunnittelu: Terttu Rönkkö

Taiton suunnittelu: Maria Mitrunen

Sivunvalmistus: Keski-Suomen Sivu Oy

Paino: Meedia Zone OÜ, Viro 2026

Helsingin Kamari Oy

Kalevankatu 12, 00100 Helsinki

kustannustoiminta@helsinki.chamber.fi

SISÄLLYS

Esipuhe	XI
Lyhenteet	XVII
Kuviot ja taulukot.....	XVIII
1 Johdanto.....	1
1.1 MUUTTUVA YHTEISKUNTA, MUUTTUVA LAINSÄÄDÄNTÖ	1
1.2 TAVOITTEENA HYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ JA LAADUKAS LAINVALMISTELU	5
1.3 LAINVALMISTELUN LAATU MUODOSTUU USEASTA TEKIJÄSTÄ	8
1.4 LAINSÄÄDÄNTÖHANKKEET OVAT MITÄ ERILAISIMPIA	10
1.5 HYVÄ LAINVALMISTELU TUKEE OSALTAAN OIKEUSVALTION TOTEUTUMISTA	13
1.6 MITÄ ON LAINSÄÄDÄNTÖTUTKIMUS?	15
1.7 KIRJAN RAKENNE	18
2 Lainsäädäntöprosessi.....	24
2.1 EDUSKUNTA SÄÄTÄÄ VALTIONEUVOSTON VALMISTELEMAT LAIT	24
2.2 VALTIONEUVOSTON LAINVALMISTELUPROSESSI	27
2.3 EDUSKUNNAN LAINSÄÄTÄMISPROSESSI	31
3 Miten sääntelyn tarvetta voidaan perustella?	36
3.1 SÄÄNTELYN TAUSTALLA OLEVAT ONGELMAT	36
3.2 TÄYDELLISEN KILPAILUN MARKKINAT TEOREETTISENA LÄHTÖKOHTANA	38

3.3	MARKKINAHÄIRIÖT	41
3.3.1	Epätäydellinen kilpailu	41
3.3.2	Epätäydellinen informaatio.....	41
3.3.3	Julkishyödykkeet	44
3.3.4	Ulkoisvaikutukset.....	45
3.3.5	Muita syitä markkinoiden sääntelylle	46
3.4	SÄÄNTELYHÄIRIÖT	47
4	Vaikutusarviointi lainvalmistelussa	51
4.1	RATIONAALINEN LAINVALMISTELU	51
4.2	SÄÄNTELYVAIHTOEHDOSTA	56
4.2.1	Sääntelystrategiat	56
4.2.2	Sääntelykeinot.....	68
4.3	SÄÄNTELYVAIHTOEHTOJEN VAIKUTUSARVIOINTI	70
4.4	VAIKUTUSARVIOINNIN TOTEUTUMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ	74
5	Jälkikäteinen vaikutusarviointi	79
5.1	MIKSI JÄLKIKÄTEINEN VAIKUTUSARVIOINTI ON TÄRKEÄÄ?	79
5.2	JÄLKIARVIOINNIN MENETELMISTÄ	81
5.3	JÄLKIARVIOINNIN TOTEUTUMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ	86
6	Sääntelyn täytäntöönpano	89
6.1	MITÄ ON SÄÄNTELYN TÄYTÄNTÖÖNPANO?	89
6.2	KÄYTÄNNÖN TÄYTÄNTÖÖNPANOTOIMENPITEET	91
6.3	VIRANOMAISTEN VÄLISESTÄ SUHTEESTA	95
6.4	TÄYTÄNTÖÖNPANOON KÄYTETTÄVISTÄ RESURSSISTA	96
6.5	TÄYTÄNTÖÖNPANON HUOMIOIMINEN LAINVALMISTELUSSA ..	100
7	Sidosryhmien rooli lainvalmistelussa	103
7.1	SIDOSRYHMÄT OVAT OLENNAINEN OSA NYKYPÄIVÄN LAINVALMISTELUA	103

7.2	OSALLISTUMISEN TARKOITUKSESTA LAINVALMISTELUSSA....	105
7.3	MINKÄLAISTA ON HYVÄ OSALLISTAMINEN?.....	109
7.4	MITEN SIDOSRYHMÄT KOKEVAT OSALLISTUMISEN JA MITEN KOKEMUSTA VOITAIISIIN PARANTAA?.....	115
8	Sääntelyn noudattaminen	118
8.1	SÄÄNTELYN NOUDATTAMINEN ON OSA LAINVALMISTELUSSA TEHTÄVÄÄ ARVIOINTIA	118
8.2	MITKÄ TEKIJÄT SELITTÄVÄT LAINSÄÄDÄNNÖN NOUDATTAMISTA	120
8.3	MITEN LAINVALMISTELUSSA VOIDAAN ARVIOIDA LAKIEN NOUDATTAMISTA	124
8.4	ONKO SÄÄNTELYN NOUDATTAMINEN PELKÄSTÄÄN HYVÄ ASIA JA RIITTÄVÄÄ?.....	128
9	Perustuslain merkitys lainvalmistelussa	133
9.1	PERUSTUSLAILLISET VELVOITTEET JA OIKEUDET RATIONAALISEN LAINVALMISTELUN TUKENA.....	133
9.2	PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA PERUSTUSLAINMUKAISUUDEN VALVOJANA.....	135
9.3	LAINSÄÄTÄJÄN OIKEUSLÄHDEOPPI.....	144
10	Lainvalmistelu Euroopan unionissa	151
10.1	EUROOPAN UNIONIN LAINSÄÄDÄNTÖVALLAN LÄHTÖKOHDAT	151
10.2	EUROOPAN UNIONIN TOIMIELIMET.....	154
10.3	EUROOPAN UNIONIN LAINSÄÄDÄNTÖ	157
10.4	KOMISSION LAINVALMISTELUA KOSKEVAT OHJEET.....	162
10.4.1	Sidosryhmien kuuleminen.....	163
10.4.2	Komission suorittama sääntelyn jälkiarvointi.....	165
10.4.3	Komission suorittama ennakkollinen vaikutusten arviointi	166
10.4.4	Euroopan unionin lainsäädännön arviointielin (Regulatory Scrutiny Board)	167
10.4.5	Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanon ohjaaminen....	168

10.5	KOMISSION SÄÄDÖSEHDOTUSTEN RAKENNE JA EUROOPAN UNIONIN LAINSÄÄTÄMISMENETTELY.....	170
10.6	EU:N LAINSÄÄDÄNTÖHANKKEIDEN KANSALLINEN KÄSITTELY JA SUOMEN VAIKUTTAMINEN UNIONIN LAINSÄÄDÄNTÖMENETTELYYN.....	172
11	Säätelytaakka ja lainsäädännön määrä	178
11.1	SÄÄNTELYTAAKAN JA SÄÄNTELYN KUSTANNUSTEN ERITTELYÄ	178
11.2	LAINVALMISTELUKUSTANNUKSET.....	181
11.3	LAINSÄÄDÄNNÖN NOUDATTAMIS- JA TOIMEENPANOKUSTANNUKSET.....	182
11.4	TARPEETTOMAN SÄÄNTELYTAAKAN LÄHTEET	185
11.5	LAINSÄÄDÄNNÖN MÄÄRÄ JA SIIHEN LIITTYVÄT HAASTEET	188
12	Lakitekniikka ja säätelytarkkuus	194
12.1	LAKIKIELI JA LAKITEKNIikka	194
12.2	SÄÄNTELYTARKKUUDEN MERKITYS LAINVALMISTELUSSA	197
12.3	SÄÄNTELYTARKKUUDEN VAIKUTUS LAINVALMISTELUKUSTANNUKSIIN SEKÄ NOUDATTAMIS- JA TOIMEENPANOKUSTANNUKSIIN.....	205
13	Lakia alemmanasteiset säädökset.....	209
13.1	LAINSÄÄDÄNTÖVALLAN DELEGOINTI JA SEN PERUSTUSLAILLISET VAATIMUKSET	209
13.2	ASETUSTEN JA VIRANOMAISMÄÄRÄYSTEN HYÖDYNTÄMINEN LAKIEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA	212
13.3	ASETUKSET JA VIRANOMAISMÄÄRÄYKSET SÄÄNTELYTARKKUUDEN MITOITTAMISESSA JA LAKITEKNIIKAN PARANTAMISESSA	215

14	Lainvalmistelun laatu	221
14.1	MITÄ ON LAADUKAS LAINVALMISTELU?	221
14.1.1	Lainvalmistelun rationaliteetit	221
14.1.2	Lainvalmistelun panokset ja tuotokset	225
14.2	MITEN LAINVALMISTELUN LAATUA VOIDAAN MITATA?	227
14.2.1	Asiakirja-analyysi	227
14.2.2	Kysely- ja haastatteluaineistot	231
14.2.3	Ex ante- ja ex post -estimaattien välinen vertailu	233
14.2.4	Mihin lainvalmistelun laatua verrataan?	233
15	Johtopäätökset	237
15.1	LAINSÄÄDÄNTÖTUTKIMUS LISÄÄ YMMÄRRYSTÄ SÄÄNTELYN VALMISTELUSTA JA TOIMIVUUDESTA	237
15.2	PINTAA SYVEMMÄLLE	239
15.3	LAINSÄÄDÄNTÖTUTKIMUS TULEVAISUUDESSA	242
	LÄHDELUETTELO	245
	ASIASANAHAKEMISTO	254

1800-luvulla eläneen valtakunnankansleri Otto von Bismarckin väitetään sanoneen, että kansa nukkuu sitä paremmin, mitä vähemmän se tietää lakien ja makkaran valmistuksesta. Lainsäädäntötutkimuksessa keskitytään pitkälti lainvalmistelun ja laajemmin sääntelyn tutkimiseen ja tuotetaan tietoa lainvalmisteluprosessin toteutumisesta. Miksi tutkimus ja tiedon tuottaminen lainvalmisteluprosessista on tärkeää?

Lainsäädäntö on yhteiskunnan keskeisin ohjauskeino, ja hallitus vastaa lainsäädännön valmistelusta. Lainsäädännön avulla vaikutetaan meidän jokaisen elämään monin tavoin. Eduskunta ja siten kansanedustajat käyttävät Suomessa ylintä lainsäädäntövaltaa. Hallituksen tulee nauttia eduskunnan luottamusta, ja siten hallitus on tilivelvollinen eduskunnalle lainvalmistelusta ja sen laadusta. Lisäksi, jotta äänestäjinä voimme arvioida poliitikkojen tekemiä ratkaisuja, meillä tulee olla tietoa siitä, mitä päätöksillä on tavoiteltu ja minkälaisen tiedon varaan päätökset rakentuvat. Tämäkin on osa tilivelvollisuuden toteutumista. Lainsäädäntöprosessin avoimuuden parantaminen lisää myös hyväksyntää sääntelyä ja sääntelijöitä kohtaan. Hyväksynnän lisääntyminen vaikuttaa myös ihmisten halukkuuteen noudattaa sääntelyä.

Lakien valmisteluun liittyvän tutkimuksen avulla pystymme myös arvioimaan, mitkä sidosryhmät ovat päässeet vaikuttamaan lainsäädäntöön ja kenen etuja lainsäädäntö palvelee. Tutkimustulosten avulla lainsäädäntöprosessia – lainvalmistelu, lainsäätäminen ja lain vahvistaminen – voidaan kehittää tavoitteena lainsäädännön laadun parantaminen. On tärkeää tietää, miten lainvalmistelussa arvioidaan tulevan lain vaikutuksia: minkälaisia vaikutuksia (mm. taloudellisia, yhteiskunnallisia) sillä arvioidaan olevan ja millä tavoin sen ennakoidaan vaikuttavan. Jälkikäteiset sääntelyn arvioinnit voivat paljastaa, miten hyvin erilaiset sääntelyratkaisut ovat toimineet ja kuinka hyvin lakien ennakoitujen vaikutukset toteutuivat todellisuudessa. Tutkimuksilla tuotetun tiedon avulla voimme oppia erilaisten sääntelyratkaisuiden toimivuudesta. Poliitiikkaoppiminen (policy learning)

on keskeinen syy sille, miksi yhteiskunnassa tarvitaan lainsäädäntöön kohdistuvaa tutkimusta.

Käsillä oleva kirja on eräänlainen välitilinpäätös lainsäädäntötutkimuksen tutkimusryhmän tutkimukselle 15 vuoden ajalta, jona tutkimusta on tehty Itä-Suomen yliopistossa lainsäädäntötutkimuksen nimellä. Kirjassa hyödynnetään havaintoja ja löydöksiä toteuttamistamme tutkimuksista ja selvityksistä, opetuskokemuksestamme sekä alan tutkimuskirjallisuudesta. Vuonna 2011 julkaistiin tutkimusryhmässä tehty tutkimus ”*Eduskunnan valiokuntien näkemys lainvalmistelutyön laadusta*”. Tutkimusta voidaan pitää lähtölaukauksena lainsäädäntötutkimuksen tutkimusryhmän julkaisu-toiminnalle. Seuraavana vuonna lainsäädäntötutkimuksen oppiaineesta väitteli tohtoriksi ensimmäisenä Auri Pakarinen lainvalmistelun kehittämistä ja sääntelyn toimivuudesta. Toki lainsäädäntötutkimusta tai sellaiseksi helposti luokiteltavaa tutkimusta on tehty aikaisemminkin esimerkiksi Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa (OPTULA). Lainsäädäntötutkimuksen nimellä suomalaisen oikeustieteelliseen yhteisöön toi ja vakiinnutti emeritusprofessori Jyrki Tala, jonka vuonna 2001 julkaistu väitöskirja lakien vaikutuksista ja alan ainoa kotimainen oppikirja vuodelta 2005 ”*Lakien laadinta ja vaikutukset*” ovat olleet merkittäviä julkaisuja kotimaisessa lainsäädäntötutkimuksessa.

Yli 20 vuotta tuon oppikirjan julkaisemisen jälkeen on aika julkaista kirja, jossa keskitytään lainsäädäntötutkimukseen. Toki muitakin lainsäädäntötutkimuksellisia kirjoja on julkaistu, vaikka niissä tätä nimeä ei ole käytetty. Matti Niemivuon kirjat lakikielestä, lakitekniikasta ja lainvalmistelusta sekä Kalle Määtän oikeustaloustieteen kirjat ja tutkimukset ovat lähellä lainsäädäntötutkimusta. Myös Kaijus Ervastian yhteiskunnallisen oikeustutkimuksen kirjoissa käsitellään lainsäädäntötutkimusta yksittäisissä luvuissa. Ervastian ja Talan lisäksi lainsäädäntötutkimusta oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa ja nykyisessä Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutissa (Krimo) on tehnyt laajasti tutkimusjohtaja Kati Rantala. Varhaisimmista puheenvuoroista koskien lainvalmistelua ja lainvalmistelijoiden osaamisen tarpeita on syytä nostaa esille Antti Kivivuoren vuonna 1984 julkaistu teos ”*Puheenvuoroja lainvalmistelusta*”.

Kivivuori kirjoitti yli 40 vuotta sitten vuonna 1984 julkaistussa teoksessa: ”*Lainvalmistelun on nojattava tieteellisen tutkimuksen tuloksiin. – Jos kannamme huolta siitä, että lainvalmistelu perustuu pätevään tutkimustietoon, meidän on luonnollisesti kannettava huolta myös siitä, että pätevää tutkimus-*

tietoa tuotetaan.” Kivivuori tarkoittaa tutkimustiedolla tietoa, jota lainvalmistelija hyödyntää esimerkiksi kuvatessaan yhteiskunnallista ongelmaa, jonka vuoksi sääntelyn uudistamista tai erilaisia ratkaisukeinoja ongelman korjaamiseksi tarvitaan. Yhtä lailla tutkimustietoa tarvitaan lainsäädäntöprosessin kehittämiseksi, jotta pystymme varmistamaan riittävän laadukkaan lainvalmisteluprosessin toteuttamisen. Tämän kaltaisessa tiedon tuotannossa tarvitaan lainsäädäntötutkimuksen tuottamaa tietoa.

Tässä kirjassa käsitellään teemoja, joilla on kytkös lainvalmisteluun ja sääntelyyn. Näitä teemoja olemme omissa tutkimuksissamme käsitelleet. Tutkimustemme ja alan kirjallisuuden perusteella olemme muodostaneet näkemyksen siitä, mitä lainsäädäntötutkimus on. Usein tutkimusten lähtökohtana on ollut arvioida, kuinka hyvin lainvalmistelun ”ihanteet” ja vaatimukset sekä ohjeet toteutuvat käytännön lainvalmistelussa. Jännite vaatimusten ja ihanteiden sekä asioiden käytännön toteutumisen välillä synnyttää hedelmällisen tutkimusasetelman. Esimerkiksi, miten paljon lainvalmistelussa tunnustetaan vaihtoehtoisia sääntelyratkaisuita ja miten hyvin niiden vaikutuksia arvioidaan?

Kirjassa käsitellään muun muassa lainvalmistelun tietopohjaa, sääntelyn taustalla olevia perusteluita, sidosryhmien merkitystä lainvalmistelussa, lainvalmistelun laatua, perustuslaissa asetettuja vaatimuksia hyvälle lainvalmistelulle, Euroopan unionin lainvalmistelua sekä lainsäädännön vaikutusten arviointia, toimeenpanoa, määrällistä kehitystä ja kustannuksia. Lisäksi kirjassa käydään läpi lakitekniikkaa, sääntelytarkkuutta ja lakia alemmalla tasolla olevien säädösten hyödyntämistä osana lainvalmistelua.

Toisaalta kirjassa ei käsitellä kaikkia teemoja, jotka kuuluvat lainsäädäntötutkimuksen alaan. Kirjassa ei käsitellä esimerkiksi poliittisten agendojen syntymistä. Kirjassa ei käsitellä myöskään kysymystä, miten lainvalmistelun laatu näkyy lopulta lainsäädännön laadussa. Edellä mainitut teemat kaipaavatkin lisätutkimusta, ja toivottavasti seuraavassa lainsäädäntötutkimuksen oppikirjassa teemat ovat huomioituina.

Kirjan kirjoittajat ovat vahvasti mukana Itä-Suomen yliopiston lainsäädäntötutkimuksen opetuksessa ja tutkimuksessa. Lainsäädäntötutkimuksen professori Anssi Keinänen on toiminut oppiaineessa sen perustamisesta lähtien. Lainsäädäntötutkimuksen yliopistonlehtori Niko Vartiainen aloitti oppiaineessa tutkimusavustajana vuonna 2013 ja väitelti tohtoriksi lainsäädännön jälkiarviointeihin liittyen vuonna 2021.

Lainsäädäntötutkimuksen yliopistotutkija Risto Tuominen väitteli vuonna 2025 sääntelytasoon ja -tarkkuuteen liittyvistä kysymyksistä.

Kirja on tarkoitettu yhtäältä lainsäädäntötutkimusta opiskeleville ja tutkimusta tekeville oppikirjaksi, jonka avulla pääsee tutustumaan lainsäädäntötutkimuksen mielenkiintoiseen ja teemaltaan laajaan kokonaisuuteen. Kirja soveltuu erinomaisesti myös kaikille niille, jotka ovat tekemisissä lainvalmistelun ja lainsäädännön laatuun liittyvien kysymysten parissa. Poliittiset päätöksentekijät, lainvalmistelussa mukana olevat toimijat ja sidosryhmät pääsevät kirjan avulla syventymään lainsäädännön ja lainvalmistelun taustalla oleviin ilmiöihin.

Kirja on tarkoitettu helppolukuiseksi. Olemme pyrkineet tuomaan tekstissä viittauksia keskeisiin tieteellisiin lähteisiin. Lisäksi lukujen loppuun olemme koonneet keskeisiä ja mielenkiintoisia lähteitä tutustuttavaksi heille, jotka haluavat lukea teemasta lisää.

Kirja ei olisi syntynyt ilman monien ihmisten kanssa tehtyä yhteistyötä ja heidän panostaan. Kaikkia kiitoksen ansainneita emme voi nostaa esille tässä yhteydessä, koska henkilöitä on niin paljon ja toisaalta joku tärkeä henkilö unohtuisi kuitenkin mainita nimeltä. Olemme myös pyytäneet ja saaneet muutamia kollegoita kommentoimaan kirjaluonnoksemme eri versioita.

Oppiaineessa on vuosien varrella työskennellyt meidän kolmen lisäksi lukuisia henkilöitä, jotka ovat osaltaan vieneet eteenpäin lainsäädäntötutkimusta ja meidän osaamistamme. Riitta Ahtonen, Leena Jukka, Harriet Lonka, Emmi Muhonen, Jussi Pajuoja ja Pekka Timonen ovat olleet oppiaineemme leivissä ja vaikuttaneet osaltaan oppiaineemme kehittymiseen. Oikeustieteiden laitoksella olemme tehneet läheistä yhteistyötä muun muassa Maija Dahlbergin, Kaijus Ervastian, Mia Kilpeläisen, Erkki Kontkasen, Elina Lindströmin, Outi Ratamäen, Miikka Vuorelan, Tomi Voutilaisen ja Ulla Väätäsen kanssa. Lisäksi laitoksemme johtajat, nykyinen yliopiston rehtori Tapio Määttä ja nykyinen yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnan dekaani Matti Turtiainen ovat suhtautuneet positiivisesti ja ennakkoluulottomasti meihin ja lainsäädäntötutkimuksen oppiaineeseen.

Tutkimusavustajat ovat vuosien varrella mahdollistaneet tutkimusaineistojen keräämisellä meidän lukuisat tutkimuksemme. Samalla he ovat itse päässeet osallistumaan tutkimusprosesseihin tutkijoina. Olemme kiitollisuudenvelassa muun muassa Kati Heikkiselle, Annika Hämäläiselle,

Hanna-Riitta Härköselle, Mika Kemiläiselle, Lisa-Maaria Keskiselle, Juho Lehtoviidalle, Inka Mikkoselle, Fanni Nissiselle, Leona Pälvimäelle, Emilia Salorannalle ja Kaisa Sinkkilälle.

Ulkosta lainsäädäntötutkimuksen tarpeellisuuteen haluamme erikseen kiittää silloisia oikeusministeriön lainvalmistelun laadun kehittämisestä vastanneita Maija Saloa ja Hanna-Leena Iso-Ketolaa. Heidän palautteensa Helsingin kesäyliopistossa järjestetyistä lainsäädäntötutkimuksen kursseista oli meitä rohkaisevaa. Myös yhteistyö ministeriöiden lainvalmistelutyössä olevien kanssa on auttanut meitä kehittämään omaa osaamistamme ja kohdentamaan tutkimustamme. Iso kiitos näistä kuuluu muun muassa Ilkka Harjulle, Jyrki Jauhiaiselle, Kimmo Kiiskelle, Satu Pentikäiselle, Silja Ruokolalle, Susanna Siitoselle, Kaisa Tiusaselle ja Ismo Tuomiselle. Myös entinen valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöysti sekä entiset ministerit ja kansanedustajat Jouni Backman, Tuija Brax ja Anu Vehviläinen ovat moneen otteeseen auttaneet meitä tutkimuksissamme ja ovat olleet valmiita tulemaan puhumaan opiskelijoille lainsäädäntötutkimuksellisista teemoista.

Jyrki Talaa meidän on yhtäältä kiittäminen lainsäädäntötutkimuksen tunnetuksi tekemisistä Suomessa ja toisaalta yhteistyöstä oppiainemme kanssa. Myös lukuisat muut tutkijat, kuten Maria Mousmouti, Constantin Stefanou, Petri Uusikylä, Helen Xanthaki ja Mauro Zamboni ovat tehneet kanssamme yhteistyötä, joka on ollut meille suureksi hyödyksi.

Kirja ei olisi syntynyt ilman osaavaa kustannustoimittajaa. Kiitos tuottaja Satu Lundelinille panoksesta kirjan valmistumiselle, samoin kuin kiitos kirjan kustantajalle Kauppakamarille kirjan julkaisemisesta. Toimitusavustaja oik. yo. Elmo Elomaata on myös kiittäminen käsikirjoituksen oikoluvusta.

Rahoittajia on myös kiittäminen kirjan tekemisen mahdollistamisesta. Kirja on syntynyt osittain osana ”Mutkikkaiden oikeusjärjestelmien resilienssi kestävyysmurroksessa” (RELIEF) -hanketta, jota rahoittaa Suomen Akatemian yhteydessä toimiva Strategisen tutkimuksen neuvosto (358392). Lisäksi Suomen Tietokirjailijat ry myönsi Keinäselälle apurahan syksyllä 2025 kirjan kirjoittamiseen.

Tämän kirjan syntymisen erityisenä kannustimena on ollut havaintomme siitä, miten vähän tiedämme yhteiskunnan keskeisimmän ohjauskeinon lainsäädännön valmistelusta ja sääntelyn toimivuudesta. Usein keskustelu ja näkemykset lainvalmistelun laadusta eivät perustu tutkittuun

tietoon – siitä yksinkertaisesta syystä, että tietoa ei ole olemassa – vaan puhujan omiin kokemuksiin ja uskomuksiin. Uskomme vahvasti siihen, että mitä enemmän tiedämme ja ymmärrämme lainvalmistelusta ja sääntelyn toimivuudesta, sitä enemmän niitä on mahdollista kehittää. Samalla on mahdollisuus parantaa kansalaisten luottamusta lainvalmistelua ja päätöksentekijöitä kohtaan. Toisin kuin Bismarck, uskomme tietoisuuden ja avoimuuden parantamisen lisäävän myös kansalaisten tyytyväisyyttä.

Joensuussa 16.3.2026

Anssi Keinänen – Risto Tuominen – Niko Vartiainen